

T.C. Resmî Gazete

Kuruluş tarihi : 7 Ekim 1336-1920

Yönetim ve yazı işleri için
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Genel Müdürlüğüne
başvurulur

13 NİSAN 1973
CUMA

Sayı : 14506

TÜRKİYE
CUMHURBAŞKANLIĞI
ANKARA
4-395

12 Nisan 1973

Başbakanlığa

Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 102'nci maddesi uyarınca, Cumhuriyet Senatosu Üyesi Naim Talât'ı Başbakan olarak görevlendirdim.

Seçilecek Bakanların, atanmaları yapılmak üzere, bildirilmesini rica ederim.

FAHRİ KORUTÜRK
Cumhurbaşkanı

Millet Meclisi Kararı

Millet Meclisi İçtüzüğü

Karar No : 584

Kabul tarihi : 5/3/1973

BİRİNCİ KISIM

Genel hükümler ve tarifler

Dönem, yasama yılı, birleşim ve oturum :

MADDE 1 — Yasama dönemi, Millet Meclisinin ilki milletvekili genel seçimi arasındaki süre olup, bu süre, Anayasa uyarınca uzatılmadığı veya seçimler yenilenmediği takdirde, dört yıldır.

Yasama yılı, 1 Kasım'da başlayıp 31 Ekim'de sona eren süredir. Birleşim, Genel Kurulun belli bir gününde açılan toplantısıdır. Oturum, bir birleşimin ara ile bölünen kısımlarından her biridir.

Üye tamsayısı :

MADDE 2 — Üye tamsayısı dört yüzüldür. Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması üye tamsayısını değiştirmez.

Ancak, bu içtüzükte öngörülen seçimler için, siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu mensubu olmayanların yüzde oranlarının hesaplanmasında, üye tamsayısından açık milletvekilliklerinin çıkarılması suretiyle bulunan sayı esastır.

İlk toplantı ve andiçme :

MADDE 3 — Milletvekili genel seçimi kesin sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca Türkiye Radyolarında ilânını takibeden beşinci gün saat 15.00 de Millet Meclisi Genel Kurulu çağrısız olarak toplanır. Bu birleşimde, önce milletvekillerinin andiçme töreni yapılır.

Andiçme töreninde bulunmayan milletvekilleri, katıldıkları ilk birleşimin başında andiçerler.

Andiçme, her milletvekilinin, Anayasa'daki metni kürsüden yüksek sesle okuması suretiyle olur.

Ara seçimde milletvekili seçilenler, katıldıkları ilk birleşimin başında andiçerler.

Milletvekilleri, seçim çevresi, soyadı ve adlarının alfabe sırasına göre andiçerler.

Yasama yılının başlaması :

MADDE 4 — Millet Meclisi, 3 üncü maddede yazılı olan durum dışında her Kasım ayının birinci günü çağrısız toplanır.

Tatil :

MADDE 5 — Tatil, Yasama Meclislerinin aynı gün başlamak ve aynı gün sona ermek üzere çalışmalarını ertelemeleridir. Tatile giriş, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun yukarıdaki esasa uygun kararları ayrı ayrı almalarına bağlıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatile girmesi için Millet Meclisince karar alınması, Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra teklifin Genel Kurulca oylanması suretiyle olur.

Bir yasama yılında beş aydan fazla tatil yapılamaz.

Ara verme :

MADDE 6 — Ara verme, Millet Meclisinin onbeş günü geçmemek üzere çalışmalarını ertelemesidir.

Millet Meclisinin ara verme kararı alması, Danışma Kurulunun bu konudaki görüşü alındıktan sonra teklifin Genel Kurulca oylanması suretiyle olur.

Olağanüstü toplantı çağrıları :

MADDE 7 — Tatil veya ara verme sırasında Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisini; Millet Meclisi Başkanı, Millet Meclisini ve Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Cumhuriyet Senatosunu olağanüstü toplantıya çağırır. Bu takdirde, Millet Meclisi, çağrı günü toplanır.

Millet Meclisi Başkanı, olağanüstü toplantı çağrısını doğrudan doğruya veya en az doksan milletvekilinin imzasını taşıyan gerekçeli bir önerge üzerine yapar. Bu çağrıda, olağanüstü toplantı gün ve saatinin ve bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması şarttır.

Olağanüstü toplantıda birleşim açılınca, Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur ve bu toplantıyı gerektiren konu görüşülür.

Olağanüstü toplantıyı gerektiren konu üzerinde Yasama Meclislerince yapılması gerekli işlemler tamamlanınca, Millet Meclisi çalışmalarına devamla karar verebilir.

İKİNCİ KISIM Millet Meclisinin Kuruluşu

BİRİNCİ BÖLÜM Başkanlık Divanı

Geçici Başkanlık Divanı :

MADDE 8 — Yasama döneminin birinci birleşiminin ilk oturumundan başlayarak Başkan seçilinceye kadar, en yaşlı milletvekili, Geçici

Başkanlık, görevini yapar. İkinci derecede en yaşlı üye, Başkanvekilliği görevini yerine getirir.

En genç altı milletvekili de, geçici olarak Divan Üyeliği yaparlar.

Başkanlık Divanının kuruluğu :

MADDE 9 — Başkanlık Divanı, bir Başkan; dört Başkanvekili; üç İdareci Üye; yedi Divan Üyesinden kurulur.

Gerektiğinde, Genel Kurul, Danışma Kurulunun teklifi üzerine İdareci Üyelerin veya Divan Üyelerinin sayısını artırabilir.

Başkanın seçimi; görev süresi :

MADDE 10 — Yasama dönemi başında, üyelerin andiçme töreninden sonra ve gizli oyla, iki yasama yılı için Başkan seçimi yapılır.

Başkan seçimi için siyasi parti gruplarına aday gösterilemez.

Başkan, Millet Meclisi üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu ile seçilir.

İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, üçüncü ve daha sonraki oylamalarda seçilebilmek için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu yeterlidir.

Parti gruplarının Başkanlık Divanında temsili :

MADDE 11 — Millet Meclisi Başkanı, siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasi parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir.

Başkanlık Divanındaki görev yerleri, Başkanvekillikleri için -iki adedi Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğuna sahip siyasi parti grubuna ait olmak üzere- oranı en yüksek olandan başlayarak sıra ile dağıtılır.

İdareci Üyeliklerle, Divan Üyelikleri için görev yerleri dağıtımı Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra Genel Kurulca kararlaştırılır.

Siyasi parti grupları kendilerine düşen yerler için adaylarını gösterir. Bu adayları gösteren listenin Genel Kurulca işaret oyuyla onaylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur.

Millet Meclisi Başkanvekilleri, İdareci Üyeleri ve Divan Üyeleri iki yasama yılı için seçilirler. Bu görevlerde herhangi bir suretle boşalma olması halinde, yeni seçilen Divan Üyesi, eskisinin görev süresini tamamlar.

Başkanlık Divanında boşalma :

MADDE 12 — Başkanlıkta boşalma halinde, yeni Başkan seçilmeye kadar, en yaşlı Başkanvekili, Geçici Başkanlık görevini yerine getirir.

Başkanlık Divanının diğer üyeliklerinde boşalma halinde, noksan üyelik tamamlanuncaya kadar Divanın görev ve yetkisi aynen devam eder.

Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Mensup olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren veya Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi parti mensubu üyenin, Başkanlık Divanındaki görevi kendiliğinden sona erer. Bu takdirde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Genel Kurulda siyasi parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda, bunların Başkanlık Divanında sahib oldukları üyeliklerin sayısı ve görev yerleri değişen oranlara uymuyorsa, Başkan, bu durumu tespit eder. Bunun üzerine, 11 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır.

Başkanlık Divanının görevleri :

MADDE 13 — Başkanlık Divanı, kanunlar ve içtüzükler gereğince verilen görevleri yerine getirir.

Genel Kuruldaki oylamalarda ve seçimlerde önemli bir yanlışlık olduğu iddia edilirse, Başkan usul görüşmesi açabilir ve gerekirse oya başvuru olarak düzeltme yapar. Yanlışlık birleşimden sonra anlaşılırsa Meclis Başkanı, Divanı toplayarak takibedilecek yolu kararlaştırır.

Başkan, kendisine ait görevlerin yerine getirilmesi bakımından gerekli görürse, Divanın görüşünü alabilir.

Başkanlık Divanının toplantı yeter sayısı üye tamsayısının, karar yeter sayısı ise hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur;

Ancak Başkanlık Divanı Üyelerinin tek başlarına üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak şikâyetler için toplantı yeter sayısı, hakkında şikâyetle bulunulan üyenin dışındaki bütün üyelerin tamamıdır.

Başkan veya vekil olarak görevlendirdiği Başkanvekili hazır bulunmadıkça Divan toplanamaz ve karar alamaz.

Başkanın görevleri :

MADDE 14 — Başkanın görevleri şunlardır :

1. Millet Meclisini Meclis dışında temsil etmek;
2. Genel Kurul görüşmelerini yönetmek;
3. Tutanak dergisi ile tutanak özeti düzenlenmesini denetlemek;
4. Başkanlık Divanına başkanlık etmek ve Divanın gündemini hazırlamak;
5. Danışma Kuruluna başkanlık etmek;
6. Millet Meclisi komisyonlarını denetlemek;
7. Başkanlık Divanı kararlarını uygulamak;
8. Millet Meclisinin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini yürütmek ve denetlemek;
9. Millet Meclisini ve çalışmalarını tanıtıcı tedbirler almak ve yayım yapmak;
10. Kendisine Anayasa, Kanunlar ve içtüzükler gereğince verilen görevleri yerine getirmek.

Başkan, özürli olduğu veya Millet Meclisi toplantı halinde iken Ankara dışında bulunduğu zaman, görevlerini yerine getirmek üzere, Başkanvekilliklerinden birisini kendisine yazıyla vekil olarak tayin eder.

Başkan, Millet Meclisi Başkanlığına ayrılan resmi konaklarda oturur.

Başkanvekilliklerinin görevleri :

MADDE 15 — Başkanvekilliklerinin görevi, Başkanın yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek ve yönettiği oturumlarla ilgili tutanak dergisi ile tutanak özeti düzenlenmesini gözetmektir.

Başkanvekilliklerinin hangi birleşim veya oturumları yöneteceklerine Başkan karar verir.

İdareci üyelerin görevleri :

MADDE 16 — İdareci Üyelerin görevleri şunlardır :

1. Millet Meclisinin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini Millet Meclisi Başkanının talimatına uygun olarak yürütmekle Başkana yardımcı olmak;
 2. Özel törenleri idare etmek;
 3. Millet Meclisi bütçesine ilişkin tekliflerini Başkana sunmak;
 4. Genel ve özel giriş kartlarını dağıtmak;
- İdareci Üyeler; sükun ve düzenin korunması, görüşmelerin açıklık ve serbestliğinin sağlanması ve gereken hallerde Muhafız taburunun ve emniyet kuvvetinin kullanılmasında Başkanlığın yürütme vasıtalarıdır; ortak sorumluluk içinde görev yaparlar ve yetki kullanırlar; tatil ve araverme sırasında sıra ile Ankara'da otururlar, bu sırayı Başkan tespit eder.

Divan üyelerinin görevleri :

MADDE 17 — Divan üyelerinin görevleri şunlardır :

1. Tutanakların tutulmasını denetlemek;
2. Tutanak özetlerini yazmak;
3. Genel Kurulda evrak okumak;
4. Yoklama yapmak;
5. Oyları saymak;
6. Seçimlerin düzen ve dürüstlük içinde geçmesini denetlemek;
7. Söz sırasını kaydetmek.

İKİNCİ BÖLÜM

Siyasi parti grupları ve Danışma Kurulu

Siyasi parti gruplarının kuruluğu :

MADDE 18 — En az on milletvekili bulunan siyasi partiler Millet Meclisinde grup kurma hakkında sahiptirler.

(Siyasi parti grubunun ilk kuruluşunda grup iç yönetmeliği ile her yasama dönemi başında, o gruba mensup milletvekilliklerinin ad, soyadı ve seçim çevrelerini gösterir liste gruplarca Meclis Başkanlığına verilir.

Sonradan meydana gelecek değişiklikler hakkında da en kısa zamanda aynı işlem yapılır.

Danışma Kurulu :

MADDE 19 — Danışma Kurulu, Millet Meclisi Başkanının başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya onların yazılı olarak görevlendirdiği birer milletvekilliden kurulur.

Bu kurul, içtüzükte kendisine verilen görevleri yerine getirir ve Başkanın istemi üzerine danışma niteliğinde görüş bildirir.

Gerektiğinde bir Hükümet temsilcisi veya Meclis Başkanvekilleri de Danışma Kuruluna çağırılabilir.

Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir sırası parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağırılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonlar

Komisyonların adları :

MADDE 20 — Millet Meclisi Komisyonları şunlardır :

1. Anayasa Komisyonu;
2. Adalet Komisyonu;
3. Millî Savunma Komisyonu;
4. İçişleri Komisyonu;
5. Dışişleri Komisyonu;
6. Millî Eğitim Komisyonu;
7. Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu;
8. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu;
9. Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu;
10. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu;
11. Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu.

Komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla tayin edilir.

Komisyonlar, her yasama dönemi başında iki yıl için seçilirler ve görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Parti gruplarının komisyonlarda temsili :

MADDE 21 — Başkan, 11 inci maddenin ilk fıkrasında belirtilen oranlara göre, komisyonlarda da siyasi parti gruplarına düşen üye sayısını tespit eder.

Bir siyasi parti grubu, herhangi bir komisyonda kendisine düşen üyelikten vazgeçebilir.

Siyasi parti grupları, adaylarını belli edilecek bir süre içerisinde Başkanlığa bildirirler. Bütün komisyonlar için, siyasi parti gruplarınca bildirilen adayların isimlerini gösterir listelerin Genel Kurulca, işaret oyu ile onaylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur.

Plan ve Bütçe Karma Komisyonu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekilleri, Millet Meclisi Başkanlık Divanı ve Bakanlar Kurulu üyeleri, Meclis Komisyonlarında görev alamazlar.

Komisyon üyeliklerinde boşalma :

MADDE 22 — Bir komisyonun üyeliklerinde boşalma olursa yenisi seçilinceye kadar komisyonun görev ve yetkisi aynen devam eder.

Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Mensubu olduğu siyasi parti ile üyelik bağı sona eren veya Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi partiye mensubolan milletvekilinin, komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer.

Genel Kurulda siyasi parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda bunların bir komisyonda sahiboldukları üyeliklerin sayısı değişen oranlara uymuyorsa, Başkan bu durumu tespit eder. Bunun üzerine 21 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır.

Esas komisyonlar :

MADDE 23 — Raporu Genel Kurul görüşmelerine esas olacak komisyona, esas komisyon denir. Esas komisyonun hangisi olacağı, işin komisyonlara havalesi sırasında kanun ve içtüzük hükümlerine göre, Başkanlık tarafından tespit edilir.

Anayasa'nın 92 nci maddesine göre kurulacak komisyonlar :

MADDE 24 — Anayasa'nın 92 nci maddesi gereğince kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyonlarının üye tamsayısı Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlarının anlaşmasıyla tespit edilir.

Millet Meclisi Başkanı en kısa zamanda siyasi parti grupları başkanlıklarına, her siyasi parti grubundan bu komisyonlara seçilecek üye sayısını bildirir. Millet Meclisinden Karma Komisyona seçilecek üyeler hakkında 21 ve 22 nci maddeler hükümleri uygulanır.

Karma Komisyonlar Millet Meclisi Başkanlığınca denetlenir.

Karma Komisyonlar kendilerine havale edilen işi sona erdirinceye kadar göreve devam ederler. Ancak, Millet Meclisi döneminin sona ermesi halinde, seçimleri yenilenir.

Komisyon başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtibinin seçimi :

MADDE 25 — Üye seçimi tamamlanınca, komisyonlar, Millet Meclisi Başkanı tarafından toplantıya çağırılırlar.

Bu toplantıda komisyonlar, başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtiplerini seçerler.

Bu seçim için toplantı yetersayısı, komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğudur.

Seçim gizli oyla yapılır. Seçilmek için, toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyu gereklidir.

Gereken hâllende, komisyon başkanının teklifi üzerine belli bir konu için özel sözcüler veya bir özel kâtip toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyu ile seçilir.

Tatil ve ara verme sırasında komisyonların çalışması :

MADDE 26 — Hangi komisyonların tatil ve ara verme sırasında çalışacağı, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir.

Komisyonların toplantıya çağırılması :

MADDE 27 — Komisyonlar, kendi başkanlarınca toplantıya çağırılır.

Zorunluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrı, en az iki gün önceden yapılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak, komisyon gündemine hâkimdir.

Bu çağrı ve gündem komisyon üyelerine, Başbakanlığa, ilgili bakanlıklara ve parti gruplarına ve diğer ilgili komisyonların başkanlıklarına ve teklifleri gündemde yer alan kanun teklifi sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden ilk imza sahibine gönderilir; ayrıca ilân tahtasına asılır.

Komisyon başkanı, toplantı ve karar yeter sayısı :

MADDE 28 — Komisyonlar, başkanlarının yönetiminde çalışır. Başkan bulunmadığı zaman başkanvekili, o da yoksa sözcü, komisyona başkanlık eder.

Komisyonlar, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonlara devam :

MADDE 29 — Komisyon üyeleri, komisyon toplantılarına devama mecburdurlar. Komisyon devam cetvelleri, Millet Meclisi Başkanlığına ve siyasi parti grubu başkanlıklarına sunulur.

İzinsiz veya özürsüz olarak üst üste üç toplantıya veya bir yıl içindeki toplantıların üçte birine katılmayan komisyon üyesi, mensubu olduğu siyasi parti grubunca komisyondan geri çekilebilir.

Bu suretle boşalan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Komisyonlarda söz alma :

MADDE 30 — Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir.

Komisyon başkanı ve komisyondaki Hükümet temsilcisi, söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağırılmış uzmanlara, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.

Komisyonlarda Hükümetin temsili ve uzman çağırılması :

MADDE 31 — Komisyon toplantılarına Başbakan veya bir bakan katılabilir. Başbakan veya bakan, gerekli görürse, kendi yerine, yüksek dereceli bir kamu görevlisine yazılı temsil yetkisi verebilir.

Komisyonlar fikirlerini almak üzere uzmanlar çağırma yetkisine sahiptirler.

Komisyon toplantılarına girebilecek olanlar :

MADDE 32 — Komisyon toplantıları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, Bakanlar Kurulu üyelerine ve Hükümet temsilcilerine açıktır.

Komisyonlarda, Millet Meclisi üyeleri, teklifte imzası bulunan senatörler ve Bakanlar Kurulu üyeleri söz alabilirler. Ancak, komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz.

Her milletvekili üyesi olmadığı bir komisyonun belgelerini görüp okuyabilir.

Komisyonlarda kapalı oturum :

MADDE 33 — Bir komisyonda kapalı oturum yapılmasını ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir.

Kapalı oturumda komisyon üyelerinden ve bakanlardan başkası bulunamaz.

Kapalı oturum yapılması, görüşmelerin sır olarak saklanması söz vermek demektir.

Komisyon tutanakları :

MADDE 34 — Komisyon kâtibi görüşmelerin tutanak özetini düzenler ve komisyon başkanı ile birlikte imzalar. Bu tutanak özetine oturumda hazır bulunan komisyon üyeleri, varsa yazılı itirazlarını ekleyebilirler.

Komisyon kâtibinin bulunmadığı hallerde, hazır bulunan en genç komisyon üyesi, geçici olarak kâtiplik görevini yerine getirir.

Komisyon karar verirse, tam tutanak tutulur.

Görüş alma, görüş bildirme :

MADDE 35 — Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak tasarı veya teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir.

Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, tasarı veya teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir.

Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir tasarı veya teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o tasarı veya teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir.

Böyle hallerde, ilgili her iki komisyon aynı görüşte iseler, Meclis Başkanı gereğini yerine getirir ve Genel Kurula bilgi verir.

İki komisyon arasında uyumsuzluk çıkarsa, mesele Meclis Başkanı tarafından Genel Kurula sunulur ve görüşme yoluyla halledilir.

Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı :

MADDE 36 — Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tasarı veya tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında, Millet Meclisi Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonlarda toplanırlar.

Ancak, komisyonlar, 90 mıcı maddedeki özel durum dışında kanun teklif edemezler, kendilerine havale edilenler dışında kalan işlerle uğraşamazlar, Başkanlık Divanının kararı olmaksızın Genel Kurulun toplantı saatlerinde görüşme yapamazlar ve kanun tasarı ve tekliflerini bölerek ayrı ayrı metinler halinde Genel Kurula sunamazlar.

Bekleme süresi :

MADDE 37 — Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabilir. Komisyona havale edilen evrak, komisyon başkanlığınca re'sen veya komisyon üyelerinden beşi tarafından yazıyla istenirse, bastırılarak komisyon üyelerine dağıtılır. Bu takdirde, söz konusu süre, dağıtım tarihinden itibaren başlar.

Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun tasarı veya teklifinin tümünün veya belli hükümlerinin komisyona geri alınması veya geri verilmesi hallerinde, yukarıdaki fıkrada yazılı süre kaydına uyulmayabilir.

İnceleme süresi :

MADDE 38 — Tasarı veya teklifler komisyona havale gününden nihayet kırkbeş gün içinde komisyonca neticelendirilip Genel Kurula gönderilmek lazımdır.

Aksi takdirde adı geçen tasarı veya teklifin doğrudan doğruya gündeme alınmasını Hükümet veya teklif sahipleri istemek hakkını haizdirler.

Bir komisyon tarafından diğerine havale edilmiş olan bir mesele on gün içinde sonuçlandırılmak ve kabil olmazsa gerekçesi bildirilmek gerekir.

Anayasa'ya uygunluğun incelenmesi :

MADDE 39 — Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasa'ya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.

Erteleme :

MADDE 40 — Bir kanun tasarı veya teklifinin görüşülmesi sırasında, Hükümet temsilcisinin bulunmaması sebebiyle, komisyon gerekli görürse, görüşme bir defaya mahsus ertelenebilir. Erteleme, yazı ile Başbakanlığa veya ilgili bakanlığa bildirilerek, gelecek toplantıda ilgili temsilcinin hazır bulundurulması istenir.

Başbakanlığa haber verme :

MADDE 41 — Millet Meclisi Başkanlığına verilen kanun teklifleri, derhal Başbakanlığa gönderilir.

Bakanlıklarla yazışma :

MADDE 42 — Komisyonlar, bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya yazışabilirler ve kendilerine havale edilen işlerin sonuçlandırılması için gerekli bilgileri bakanlıklardan isteyebilirler.

Komisyon raporları :

MADDE 43 — Komisyonlar, karara bağlandıkları işler için birer rapor düzenlerler. Rapor, başkan veya komisyon sözcüsü yahut o iş için seçilen özel sözcü tarafından yazılır. Raporda konu hakkında komisyonun düşünceleri ile komisyonca yapılan değişikliklerin gerekçeleri yer alır.

Raporlar konu hakkındaki son oylamaya katılan komisyon üyelerince imzalanır.

Daha önceki toplantılara katılmış olup tasarı veya teklifin tümünün son oylamasında hazır bulunamayan komisyon üyeleri varsa gerekçeli muhalefetlerini de yazarak raporu imzalayabilirler. Bu durumda olan üyelerin son toplantıya katılmadıkları belirtilir.

Komisyon raporunda imzası bulunan komisyon üyesi, diğer komisyonlarda ve Genel Kurulda, çekinse veya aykırı olduğunu rapor metninde yazıyla belirttiği hususlar dışında, sözcüden soru soramaz ve komisyon raporuna aykırı konuşma yapamaz.

Komisyon raporları bastırılıp milletvekillerine dağıtılır ve Genel Kurulda görüşülmesine başlandığı ilk birleşimin tutanağına eklenir.

Komisyon raporunun tümüne veya belli kısımlarına çekinse veya muhalif kalan komisyon üyeleri rapora çekinerek veya aykırılık görüşlerini eklemek hakkına sahiptirler. Bu üyeler, raporda tasarı veya teklifin hangi maddesine aykırı olduklarını yazmak zorundadırlar.

Üyeler, komisyon raporuna katılmakla beraber, raporda yer almayan görüşlerini rapora eklemek hakkına da sahiptirler.

Komisyonlarda yeniden görüşme :

MADDE 44 — Komisyon, bir gündem maddesinin görüşülmesini tamamlamadan önce, o konu ile ilgili belli bir hususun yeniden görüşülmesini, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyuyla kararlaştırabilir.

Komisyon, belli bir gündem maddesinin görüşülmesini tamamladıktan sonra, aynı konunun komisyonda yeniden görüşülmesi, komisyon raporu Meclis Başkanlığına verilmeden önce, komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğunun gerekçeli ve yazılı istemi üzerine bir defa için mümkündür.

Eski raporun benimsenmesi :

MADDE 45 — Seçimi yenilenen komisyon, aynı komisyonca daha evvel verilmiş rapor hakkında yeni bir karar alacağını, görev bölümü yaptıktan sonra en geç bir ay içinde Meclis Başkanlığına bildirmemiş olursa eski raporu benimsemiş sayılır.

Genel Kurulda komisyonların temsili :

MADDE 46 — Komisyonlar, Genel Kurulda başkan veya başkanvekili veya o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar.

Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almadıkça, komisyon temsilcisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.

Komisyon toplantılarının düzeni :

MADDE 47 — Bir komisyonda söz kesilir, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa komisyon başkanı düzeni sağlar; gerekiyorsa toplantıya ara verir veya ertelleyerek durumu gereği yapılmak üzere Millet Meclisi Başkanına bildirir.

Komisyonlar bülteni :

MADDE 48 — Millet Meclisi Başkanlığı yılda iki defa komisyonlar bülteni yayımlar. Bu bültende, komisyonlara havale edilmiş veya komisyonlarca Genel Kuruldan geri alınmış yahut Genel Kurulca komisyonlara geri verilmiş işlerin hangi safhada olduğu belirtilir. Bu bülten, Genel Kurul tutanağına eklenir.

Arşive verilecek komisyon dosyaları :

MADDE 49 — Konu, Türkiye Büyük Millet Meclisince nihai olarak karara bağlandıktan sonra, komisyonlara havale edilen dosyalar ile bu işlerle ilgili komisyon tutanakları, komisyon başkanlığınca yazılmış yazılar, komisyona gelen yazı ve önergeler, o dosya ile birlikte, arşivde saklanmak üzere Millet Meclisi Başkanlığına verilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel kurul çalışmaları

Gündem :

MADDE 50 — Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemi şu kısımlardan ibarettir :

1. Başkanlığın Genel Kurula sunuşları.
2. Özel gündemde yer alacak işler.
3. Seçim.
4. Oylaması yapılacak işler.
5. Genel Görüşme ve Meclis Araştırması yapılmasına dair öngörüşmeler.
6. Sözlü sorular.
7. Kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler.

Danışma Kurulunun teklifi ve Genel Kurulun onayı ile 5. ve 6. kısımların her biri için haftanın belli bir gününde belli bir süre ayrılabilir.

3. ve 4. kısımlardaki seçimler ve oylamalar içinde haftanın belli bir günü ayrılabilir.

Gündemdeki işlerin görüşme sırası Başkanlıkça alınış tarihlerine göre tespit edilir.

Başkanlıkça lüzum görülen hallerde, 7. bentteki işlerin görüşme sırası Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif olunabilir. Hükümet, esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konu ile ilgili istemleri de Danışma Kurulunda görüşülür.

Danışma Kurulunun bu konudaki görüşü Genel Kurulun onayına sunulur.

Başkan birleşimi kapatırken, gündemde bulunan hususlardan hangilerinin gelecek birleşimde veya birleşimlerde görüşüleceğini Genel Kurula bildirir. Bu husus ayrıca ilân tahtasında ilân edilir.

Danışma Kurulunun görüşü alınıp, Genel Kurulca kararlaştırılmadıkça, Başkan tarafından görüşüleceği önceden bildirilmeyen hiç bir husus, Genel Kurulda konuşulamaz.

Özel gündem :

MADDE 51 — Danışma Kurulu, Anayasa ve İçtüzüğün emredici hükümleri gereğince, belli bir sürede sonuçlanması gereken, muayyen bir veya birkaç konunun yer alacağı özel gündemler ve görüşme günleri tespit edebilir. Bu konular, özel gündemde Başkanlık sunuşundan sonra yer alır. Özel gündem maddelerinden sonra, genel hükümler gereğince tespit olunmuş gündem maddelerine yer verilir.

Gelen kâğıtlar listesi :

MADDE 52 — Başkanlığa gelen kanun tasarı ve teklifleri resmi tezkereler ve komisyon raporları ile soru, genel görüşme, Meclis araştırması ve gensoru önergeleri, gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula sevk edilenler bu listede ayrıca belirtilir. Başkanlığa geliş tarihleri de ayrıca gösterilir.

Gelen kâğıtlar Meclisin toplantı günleri dağıtılır ve tutanağına eklenir.

Gelen kâğıtlar, tatile rastlamadığı takdirde, Cumartesi ve Pazar hariç, her gün yayımlanır, ilân tahtasına asılır ve ilk birleşim tutanağına eklenir.

Genel Kurulda bekletilme süresi :

MADDE 53 — Genel Kurula sevk edilen bir komisyon raporu veya herhangi bir metin, aksine karar alınmadıkça dağıtım tarihinden itibaren kırksekiz saat geçmeden görüşülemez.

Bu süre geçmeden gündeme alınması, gündemdeki kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerden birine öncelik verilerek bu kısmın ilk sırasına geçirilmesi, Hükümet veya esas komisyon tarafından gerekçeli olarak Genel Kuruldan istenebilir. Bu takdirde, Genel Kurul, işaret oyuyla karar verir.

Teşekkür, tebrik ve temenniler :

MADDE 54 — Tebrik, teşekkür, takdir ve temenni gibi hususlara dair yazılar ve telgraflar ilân tahtasına asılır ve tam veya özet yahut sadece zikredilmek suretiyle tutanağına eklenir.

Genel Kurulun saygı duruşunu gerektirecek haller Başkanlık Divanınca kararlaştırılır.

Toplantı günleri :

MADDE 55 — Resmi tatile rastlamadığı takdirde Millet Meclisi Genel Kurulu, Salı, Çarşamba, Perşembe günleri saat 15.00 ten 19.00 a kadar toplanır.

Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul, toplantı gün ve saatlerini değiştirebileceği gibi, diğer günlerde de toplantı yapılmasına karar verebilir.

Birleşimin açılması ve kapanması :

MADDE 56 — Başkan oturumu açar ve gerekirse kapatır. Oturumun devamınca Başkanlık makamı ve Divan Üyelikleri boş kalmaz.

Zorunlu hallerde, o birleşim için geçerli olmak kaydıyla ve sona ermek üzere olan işlerin tamamlanması amacıyla oturumun uzatılmasına Genel Kurulca karar verilebilir.

Kıyafet :

MADDE 57 — Başkanlık kürsüsünde Başkan, beyaz kelebek kavat ve siyah yelek üstüne siyah fırak giyer. Görevli Divan Üyeleri de, koyu renk elbise giyerler.

Genel Kurul salonunda yer alan milletvekilleri Cumhuriyet Senatosu üyeleri, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Teşkilâtı memurları ve diğer kamu personeli ceket giymek ve kavat takmak zorundadırlar. Bayanlar tayyör giyerler.

Görevlilerin kıyafeti Başkanlık Divanınca tespit edilir.

Yoklama :

MADDE 58 — Başkan birleşimi açtıktan sonra tereddüde düşerse yoklama yapar.

Görüşmeler sırasında işaretli oylamaya geçilirken, on milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.

Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya Başkan lüzum gördüğü zaman ad okunmak suretiyle yapılır.

Yoklama sonucunda, üye tamsayısının salt çoğunluğunun mevcud olmadığı anlaşılırsa, oturum en geç bir saat sonrasına ertelenebilir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa, birleşim kapatılır.

Geçen tutanak hakkında konuşma :

MADDE 59 — Bir milletvekili veya bakan kendisine ait olup geçen birleşim tutanağında yer alan bir beyanın düzeltilmesi hakkında söz isterse, Başkan, beş dakikayı geçmemek üzere söz verir.

Gündem dışı konuşma :

MADDE 60 — Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere, Başkanın takdiriyle en çok üçkişiyi gündem dışı söz verilebilir. Hükümet bu konuşmalara cevap verebilir.

Hükümet, olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir. Hükümetin açıklamasından sonra, siyasi parti gurupları birer defa ve onar dakikayı aşmamak üzere, konuşma hakkına sahiptirler.

Söz alma, konuşmalar ve yazılı konuşmalar :

MADDE 61 — Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.

Gündemde bulunan veya belli bir günde görüşme konusu olacağı Anayasa, kanun veya İçtüzük gereğince bilinen konular dışında, Divan Üyeleri, söz alma istemi kaydedemezler.

Konuşma, Başkanlığa ve Genel Kurula hitabedilerek kürsüden yapılır.

Pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyeye Başkan, yerinden konuşma izni verebilir.

Yazılı bir konuşmanın, kürsüden okunması veya Başkanın izni ile bir Divan Üyesine okutturulması mümkündür.

Görüşme sırasında Hükümetten veya komisyondan soru sormak isteyenler, sorularını yerlerinden sorarlar.

Sorular, konuşmalar bittikten sonra sıra ile sorulur.

İçtüzükte başka bir süre belirtilmemiş veya aksi Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa siyasi parti grupları, komisyon ve Hükümet adına yapılan konuşmalar yirmi, üyeler tarafından yapılan konuşmalar on dakika ile sınırlıdır. İkinci defa yapılacak konuşmalarda süre bunun yarısı kadardır.

Söz sırası ve söz sırasını değiştirme :

MADDE 62 — Söz, kayıt veya istem sırasına göre verilir. Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla söz verilir.

Başkan, görüşmeye başlamadan önce, söz sırasına göre söz alanların adlarını okutur.

Hükümete, esas komisyona ve siyasi parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır. İlk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik Hükümete, üçüncü öncelik siyasi parti gruplarına aittir. Siyasi parti gruplarına istem sırasına göre söz verilir.

Grup sözcüleri, yetki belgelerini Başkanlığa vermek zorundadırlar.

Son söz milletvekilinindir.

Bir milletvekili, söz sırasını diğerine verebilir. Söz sırasını bir başkasına veren milletvekili, bundan faydalanan milletvekilinin sırasında konuşabilir.

Hükümetin temsili :

MADDE 63 — Her görüşmenin başından sonuna kadar, Hükümet adına görüş bildirmek üzere Başbakan veya ilgili bakan veya zorunlu hallerde yetkilendirilmiş birinci derecede sorumlu daire amirlerinden bir kamu görevlisi hazır bulunur. Bu kimseler görüşmenin başında hazır değillerse, o konudaki görüşme bir defalık gelecek birleşime bırakılır.

Sayıştay Başkanı veya yetkilendireceği daire başkanı ya da üye, gerektiğinde Millet Meclisinde açıklama yapabilir.

Usul hakkında konuşma :

MADDE 64 — Görüşmeye yer olup olmaması, Başkan gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.

Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama işaretile yapılır.

Başkanın görüşme ve oylamalara katılamaması :

MADDE 65 — Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.

Başkan veya Başkanvekilleri, görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında tartışmalara katılamazlar; kişisel savunma hakları saklıdır.

Millet Meclisi Başkanı oy kullanamaz.

Başkanvekilleri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kullanabilir ve oyunun rengini belirtmek üzere söz alabilirler.

Görüşmelere katılmak isteyen bir Divan Üyesi Başkanlık kürsüsünde görevli ise, yerini bir diğerine bırakmak zorundadır.

Görüşmelerde genel düzen :

MADDE 66 — Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve çalışma düzenini bozucu hareketlerde bulunmak yasaktır.

Başkanın söz kesmesi :

MADDE 67 — Kürsüdeki üyenin sözü ancak Başkan tarafından kendisini içtüzüğe uymaya ve konudan ayrılmamaya davet etmek için kesilebilir.

İki defa yapılan davete rağmen, konuya gelmeyen milletvekilinin aynı birleşimde o konu hakkında konuşmaktan menedilmesi, Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunabilir.

Genel Kurul, görüşmesiz işaret oyu ile karar verir.

Konuşma üslubu :

MADDE 68 — Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder. Başkan, gerekli görürse, o kimseyi o birleşimde salondan çıkartabilir.

Başkanlığa gelen yazı ve önergelerde kaba ve yaralayıcı sözler varsa, Başkan, gereken düzeltmelerin yapılması için, o yazı veya önergeyi sahibine geri verir.

Gürültü ve kavga :

MADDE 69 — Başkan, görüşmeler sırasında gürültü veya kavga çıkar ve bu nedenle çalışma düzenini kuramazsa, kürsüde ayağa kalkarak, toplantıya ara vereceğini ihtar etmek suretiyle gerekli gayreti gösterir; buna rağmen gürültü ve kavga devam ederse oturuma en çok bir saat ara verir.

Oturumun yeniden açılmasında gürültü veya kavgaya son verilemiyorsa, Başkan birleşimi kapatır.

Açıklama hakkı :

MADDE 70 — Şahsına sataşılın veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasi parti grubu veya milletvekilleri, açıklama yapabilir ve cevap verebilir.

Açıklama ve cevaplar için Başkan, aynı oturum içinde olmak üzere söz verme zamanını takdir eder.

Bu suretle söz almak isteyen, ne sebepten dolayı konuşmak istediğini Başkana bildirir. Başkan, söz verip vermemek gerektiğini takdir eder. Başkanlıkça kendisine söz verilmeyen kimse direnirse, Genel Kurul, bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verir.

Kapalı oturumlar :

MADDE 71 — Millet Meclisi Genel Kurulu, Başbakanın veya bir bakanın veya bir siyasi parti grubunun yahut onbeş milletvekilinin yazılı istemi üzerine kapalı oturum yapabilir.

Kapalı oturum önergesi verilince, kapalı oturumda bulunabilecek şahıslar dışında herkes, toplantı salonundan çıkarılır. Salon boşaldıktan sonra kapalı oturum önergesinin gerekçesi dinlenir. Bu gerekçe Hükümet adına Başbakan veya bir bakan veya siyasi parti grubu sözcüsü veya önergedeki birinci imza sahibi milletvekili yahut onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili tarafından açıklanır. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Yukardaki fıkra da söz konusu görüşmelerin tutanakları Divan Üyelerince tutulur. Ancak, Genel Kurul uygun görürse, yeminli stenolar bu görevi yerine getirebilirler.

Bakanlar ve dinleyici olarak Cumhurbaşkanın kapalı oturumlarda bulunabilirler.

Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında, kapalı oturumda bulunanlar ve bulunma hakkına sahip olanlar tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar Devlet sırrı olarak saklanır.

Kapalı oturumu gerektirmiş olan sebep ortadan kalkınca, Başkan, açık oturuma geçilmesini teklif eder. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Kapalı oturum tutanakları :

MADDE 72 — Kapalı oturum tutanaklarının birleştirilmesinden sonra, kapalı bir oturum akdedilerek eski tutanak özeti okunur. Özetle birlikte tutanak bir zarfa konarak hazır bulunan Divan Üyeleri tarafından hemen mumla mühürlenir ve Meclis arşivine verilir.

Kapalı oturum tutanakları ve özetleri, kapalı oturum tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir. Bunların daha önce veya sonra yayımlanması hususunda Genel Kurul, Danışma Kurulunun teklifi üzerine işaret oyuyla karar verir.

Görüşmelerin tamamlanması :

MADDE 73 — Tüzükte başkaca bir hüküm yoksa, her konuda, her siyasi parti grubunun grubları adına ve iki üyenin kendileri adına birer defa konuşma hakları vardır. Bu konuşmalar yapıldıktan sonra görüşmelerin devam etmesine dair önerge verilmemişse, Başkan görüşmelerin tamamlandığını bildirir.

Görüşmelerin devam etmesine dair önerge verilmiş ve bu önerge de Genel Kurulun işaret oyuyla kabul edilmiş ise, 1. fıkra gereğince siyasi parti gruplarına ve milletvekillerine ikinci defa konuşma hakkı doğar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kanunların yapılması

Kanun tasarıları ve komisyonlara havale :

MADDE 74 — Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları bütün bakanlarca imzalanmış olarak ve gerekçesi ile birlikte Meclis Başkanlığına sunulur.

Gerekcede tasarıların tümü ve maddeleri hakkında bilgiler, kaldırılması veya eklenmesi istenilen hükümlerin neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli görüldüğü açıkça gösterilmek lazımdır.

Başkan, gelen tasarıları ilgili komisyonlara doğrudan doğruya havale eder ve bunu tutanak dergisine ve ilân tahtasına yazdırır.

Bu havaleye bir milletvekili itiraz etmek isterse oturumun başında söz alır.

Kanun teklifleri :

MADDE 75 — Milletvekillerince verilen kanun tekliflerinde bir veya daha çok imza bulunabilir.

Kanun teklifleri de, gerekçesi ile birlikte Başkanlığa verilir.

Komisyonlar, şartlarına uymayan Kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlamaya yetkilidirler.

Kanun teklifleri, Başkanlıkça komisyonlara doğrudan doğruya havale edilir.

Geri alma ve benimseme :

MADDE 76 — Hükümet veya teklif sahibi verilen kanun tasarısı veya tekliflerini gündeme alınamadan evvel Genel Kurula bilgi verilmek şartıyla geri alabilirler.

Şu kadar ki, bu tasarı veya kanun tekliflerini diğer bir üye veya esas komisyon üzerlerine alırlarsa görüşmeye devam olunur.

Bu tasarı ve teklifler gündeme alınmışlarsa geri alınmaları için Genel Kurulun karar vermesi gerekir.

Reddedilen ve benimsenmeyen kanun tasarısı ve tekliflerinin yeniden verilememesi :

MADDE 77 — Anayasa'nın 92. maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından reddedilmiş olan kanun tasarısı veya teklifleri, red tarihinden itibaren bir tam yıl geçmedikçe Millet Meclisinin aynı yasa dönemi içinde yeniden verilemez.

Seçimlerin yenilenmesi halinde tasarı ve tekliflerin durumu :

MADDE 78 — Bir yasama döneminde sonuçlandırılmamış olan kanun tasarısı ve teklifleri hükümsüz sayılır. Ancak, Hükümet veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bu tasarı veya teklifleri yenileyebilirler.

Yasama dönemi başında, önceki dönemde verilmiş soru, Meclis araştırması, genel görüşme ve gensoru önergeleri hükümsüz sayılır.

Hükümetin çekilmesi halinde kanun tasarısı ve teklifleri :

MADDE 79 — Bakanlar Kurulunun herhangi bir sebeple çekilmesi halinde yeni Bakanlar Kurulu güven oyu almaya kadar, Anayasa ve İçtüzük değişiklikleri hariç, kanun tasarısı ve tekliflerinin komisyonlarda ve Genel Kurulda görüşülmesi ertelenir. Ancak, Bakanlar Kurulunun bir yazı ile Başkanlığa bildirdiği kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesine devam olunur.

Raporun okunması :

MADDE 80 — Başkan, bir tasarı veya teklifin görüşülmesine, başlanırken raporun tamamının okunmasına gerek olup olmadığını Genel Kurula sorar. Buna müzüm görülmüşse aynen okunur.

Raporda ret istemi :

MADDE 81 — Bir kanun tasarısı veya teklifinin esas komisyonca reddi istenir ve rapor da benimsenirse, kanun tasarısı veya teklifi reddedilmiş olur. Rapor benimsenmezse komisyona geri verilir.

Tüm üzerine konuşmalar :

MADDE 82 — Kanun tasarısı veya tekliflerinin görüşülmesinde, önce tasarı veya teklifin tümü hakkında söz verilir.

Anayasa değişiklikleri hariç, kanunun tümünün veya maddelerinin oylanması, onbeş üye tarafından açık oy istenmemişse, işaretli olur.

Aksi Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa, siyasi parti grupları, komisyon ve Hükümet adına kanun tasarısı ve tekliflerinin tümü hakkında yapılan konuşmalar, yirmişer dakika ile ve üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakika ile sınırlıdır.

Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.

Komisyon metninin önce oylanması :

MADDE 83 — Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa, komisyon önergeleri görüşüldükten sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir.

Önerge sahipleri komisyon toplantılarına katıldıkları takdirde beş dakikayı geçmemek üzere konuşabilirler.

Komisyon, kabul ettiği metnin önergelerden önce ve açık oyla oylanmasını üye tamsayısının salt çoğunluğuyla isterse, Genel Kurulda, önergelerden önce komisyon metni oylanır. Bu metin Genel Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla kabul edilirse, önergeler reddedilmiş ve madde kabul edilmiş sayılır.

Açık oylamadan önce, önerge sahiplerinin beşer dakikayı geçmemek üzere konuşma hakları vardır.

Bir maddenin önce konuşulması veya fıkraların ayrı ayrı oylanması :

MADDE 84 — Genel Kurulda bir maddenin diğerinden önce konuşulmasına işaret oyuyla karar verilebilir.

Görüşülen bir madde bir çok mesele veya fıkralardan mürekkep ise ve bunların ayrı ayrı oya konmaları onbeş üye tarafından yazılı olarak teklif olunmuşsa gereği yapılır.

Anayasa'ya aykırılık önergeleri :

MADDE 85 — Bir kanun tasarısı veya teklifinin Genel Kuruldaki görüşülmesi sırasında tasarı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır.

Tetkik Kurulu ve maddi hatalar :

MADDE 86 — Meclis Başkanlığı kanun tasarısı ve tekliflerini Anayasa dili, kanun yazılış tekniği bakımından incelemekle görevli yeteri kadar uzmandan kurulu bir heyet teşkil eder. Bu heyet komisyonlara danışmanlık yapar.

Kanun tasarısı veya teklifinin Millet Meclisince kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce, metinde yazılış veya sıra bakımından bozukluk olduğu veya maddi hatalar bulunduğu ileri sürülürse ve esas komisyon veya Hükümet bu görüşe katılırsa, metin, esas komisyona geri verilir. Bu şekilde düzeltilen maddeler de yeniden oylanır.

Son konuşmalar :

MADDE 87 — Tasarı veya teklifin tümünün kesin olarak oylanmasından önce milletvekilleri, ne yolda oy kullanacaklarını kürsüden belirtmek isterlerse, Başkan lehte ve aleyhte birer kişiye söz verir. Bu konuşma kısa, açık ve gerekçeli yapılır.

Değişiklik önergeleri :

MADDE 88 — Kanunlarda veya içtüzükte aksine hüküm yoksa, Kanun tasarısı veya teklifinde bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde milletvekilleri tarafından tasarı veya teklif maddelerinin her fıkrası için dörtten fazla önerge verilemez.

Bir kanun tasarısı veya teklifinin, basılıp dağıtılmasından sonra en çok beş gün geçmiş ve Genel Kurulda görüşüleceği gün, Başkan tarafından Genel Kurula en az kırksekiz saat önce bildirilmişse, bu kanunun maddelerine ait değişiklik önergelerinin konuşulmasından en geç yirmidört saat önce Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olması gereklidir. Kanunun görüşülmesine başladıktan sonra verilecek önergelerde en az beş üyenin imzası bulunmadıkça önerge işleme konulmaz.

Değişiklik önergeleri önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur. Başkan her önerge için komisyona, katılıp katılmadığını sorar. Komisyonun katılmaması halinde, önerge sahibi, isterse beş dakikayı geçmemek üzere açıklama için söz alabilir.

Daha sonra önergeler işaret oyu ile ayrı ayrı oylanır. Komisyonun katılmadığı ve fakat Genel Kurulun kabul ettiği önerge ve ilgili maddeyi komisyon geri isteyebilir.

Değişiklik önergeleri ve gerekçeleri beşyüz kelimeden fazla ise, önerge sahibi önergesine beşyüz kelimeyi geçmeyen bir özet eklemek zorundadır. Başkan, değişiklik önergesinden derhal komisyonu haberdar eder.

Metnin veya maddenin geri istenmesi :

MADDE 89 — Esas komisyon veya Hükümet, tasarı veya teklifin tümünün, belli bir veya birkaç maddesinin, komisyona geri verilmesini, bir defaya mahsus olmak üzere isteyebilir.

Bu istem, görüşülmeksizin yerine getirilir. Tasarı veya teklifin tümü geri istenmişse, tasarı veya teklif hakkında verilen bütün önergeler esas komisyona verilir. Tasarı veya teklifin belli bir veya birkaç maddesi geri istenmişse, o madde veya maddeler hakkındaki önergeler esas komisyona verilir.

BEŞİNCİ KISIM

Özel hükümler

Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarıları :

MADDE 90 — Ölüm cezaları hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararlarının yerine getirilmesine dair Başbakanlık yazıları, esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna havale edilir. Adalet Komisyonu, bu yazıyı inceliyerek cezanın yerine getirilmesinin onaylanması veya onaylanmaması yönünde bir kanun metni hazırlar. Komisyonlar ve Genel Kurul, mahkeme kararını değiştiremezler.

Anayasa'nın değiştirilmesi :

MADDE 91 — Anayasa değişiklik teklifleri, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir. Ancak, bu teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür.

İkinci görüşmeye, birinci görüşmenin bitiminden kırksekiz saat geçmeden başlanamaz.

İkinci görüşmede, sadece maddeler üzerinde verilmiş olan değişiklik önergeleri görüşülür.

Anayasa maddelerinin kabulü :

MADDE 92 — Anayasa değişiklik tekliflerinin görüşülmesinde, önergeler işaret oyuyile, maddelerin kabulü açık oylama ile olur. Ancak, verilmiş olan bir önerge kabul edilmişse, kabul için gerekli üçte iki çoğunluk bulunup bulunmadığını tespit için, önergenin oylanması açık oylama suretiyle tekrarlanır.

Seçimlerin yenilenmesi kararı :

MADDE 93 — Seçimlerin yenilenmesine dair önergeler, Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra, Anayasa Komisyonunda görüşülür ve Anayasa Komisyonu raporu Genel Kurulda görüşüldükten sonra açık oya sunulur.

ALTINCI KISIM

Denetim yolları

BİRİNCİ BÖLÜM

Soru :

MADDE 94 — Soru, kısa, gerekçesiz ve şahsî mütalâa ileri sürülmeksizin bir önerge ile Hükümet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bakanlardan açık ve belli konular hakkında bilgi istemekten ibarettir.

Soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanabilir.

Aynı konuda ikiden fazla bakandan sorulan soru Başbakanın sorulmuş sayılır.

Soru önergeleri Başkanlığa verilir.

Başkan bu önergeleri gelen kâğıtlar listesine geçirir ve bir yazıya ek olarak Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa gönderir.

Hükümet adına verilecek cevabın süresi on dakikayı geçemez.

Sözlü sorusu üzerine aldığı cevabın kendi bilgisine uygun olup olmadığını hakkında soru sahibi beş dakikayı geçmemek üzere Meclis kürsüsünde görüşünü açıklayabilir.

Sorulamıyacak konular :

MADDE 95 — Aşağıdaki sorular Başkanlıkça kabul edilmez :

- Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular;
- Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular;

c) Konusu, evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan sorular.

Yazılı sorunun cevabı :

MADDE 96 — Yazılı soruların cevabı, Başbakanlık veya ait olduğu bakanlık eliyle Başkanlığa sunulur. Başkan, bu cevabı derhal soru sahibine iletir. Cevap ayrıca soru metniyle birlikte Başkanlıkça alındığı günkü veya bir sonraki birleşim tutanağının arkasına eklenir.

Yazılı sorular, Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa gönderildiği tarihten en geç yirmi gün içinde cevaplandırılır.

Başkan, bu süre içinde cevaplandırılmıyan yazılı sorular için Başbakanın veya ilgili bakanların dikkatini çeker.

Dikkati çekme yazısının tarihinden itibaren onbeş gün içinde yazılı sorunun cevabı Başkanlığa gelmezse, yazılı soru, sözlü soruya çevrilir ve gündemde verildiği tarihte göre sıra alır.

Sözlü soruların gündeme alınması :

MADDE 97 — Sözlü sorular, Başkanlık yazısının Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa sevk tarihinden itibaren yedi gün sonra gündeme alınır.

Başkan, gerekli görürse, bir bakana ait sözlü sorular ile birden fazla bakan tarafından cevaplandırılacak sözlü soruları, gündemin altıncı kısmı içerisinde bir araya toplayarak sırayla görüştünebilir.

Bir milletvekilinin birden fazla soru önergesi, gündemde başka milletvekillerinin de soru önergesi varsa, aynı birleşimde görüşülemez.

Başbakan veya bakan soruya girmesinden önce de cevap verebilir.

Hükümet bir sözlü veya yazılı sorunun cevabını, kamu yararı sebebiyle veya gereken bilgilerin derlenebilmesi için bir ayı geçmemek üzere geciktirebilir. Bu takdirde Meclis Başkanlığına bilgi verilir.

Hükümet üyesi kamu yararı sebebiyle soruya isterse gizli oturumda cevap verebilir.

Soru sahibi, iki cevap gününde hazır bulunmazsa; izin, hastalık veya görev dışında, özrü ne olursa olsun, soru düşer. Düşen sözlü soru, aynı yasama yılı içinde ancak yazılı soru olarak tekrarlanabilir.

Başkanlıktan sorular :

MADDE 98 — Başbakan, Başkanlık Divanının, Başkanlık Divanı Üyelerinin ve Danışma Kurulunun Millet Meclisinin faaliyetleriyle ilgili görevleri hakkında, Başkanlıktan sözlü veya yazılı soru sorulabilir.

Bu sorular Başkan veya görevlendireceği Başkanvekillerinden biri tarafından cevaplandırılır. Soru sözlü ise, önergesi verildikten yedi gün sonra gündeme alınır.

Bu sorular hakkında da Hükümete yöneltilen sorular hakkındaki hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel görüşme

Genel görüşmenin türü :

MADDE 99 — Genel görüşme, toplum ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Genel görüşmenin açılması :

MADDE 100 — Genel görüşme açılması, Hükümet, siyasi parti grupları veya en az on milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınır, Genel Kurula ve Hükümete duyurulur.

Verilen önergenin metni beşyüz kelimeden fazla ise istek sahipleri beşyüz kelimeyi geçmemek üzere önergenin özetini eklemek zorundadırlar. Genel Kurulda bu özet okunur.

Genel görüşme açılıp açılmamasına Genel Kurul karar verir.

Genel Kurulda bu konudaki görüşmede Hükümet, siyasi parti grupları ve istemde bulunan milletvekillerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi konuşabilir. Genel Kurul genel görüşme açılıp açılmamasına işaretleyici oylama suretiyle karar verir.

Genel görüşme için özel gündem :

MADDE 101 — Genel görüşme açılmasına karar verilirse, genel görüşme günü bir özel gündem halinde Danışma Kurulunca tespit edilir. Genel görüşmenin başlayacağı gün, görüşme açılmasına karar verilmesinden itibaren kırksekiz saatten önce ve yedi tam günden sonra olamaz.

Genel görüşmede ilk söz hakkı genel görüşme önergesi sahibi siyasi parti grubu veya gruplarına yahut genel görüşme önergesindeki birinci imza sahibi milletvekiline veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekiline aittir.

Bundan sonraki görüşmeler hakkında genel hükümler uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Meclis araştırması

Meclis araştırmasının tarifi ve açılması :

MADDE 102 — Meclis araştırması, Millet Meclisinin Anayasasının 88. maddesinin 2. fıkrası gereğince yapacağı incelemesidir.

Araştırma istemi önergesi beşyüz kelimeden fazla ise önerge sahipleri beşyüz kelimeli geçmemek üzere özetini eklemek zorundadır.

Meclis araştırmasının açılmasında genel görüşme açılmasındaki hükümler uygulanır.

Meclis araştırma komisyonunun raporu hakkında Genel Kurulda, genel görüşme açılır.

Meclis Araştırma Komisyonu ve yetkileri :

MADDE 103 — Meclis araştırmasının yürütülmesi görevi, genel hükümlere göre seçilecek bir özel komisyona verilir.

Bu komisyonun üye adedi, çalışma süresi ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışabileceği hususu Meclis Başkanının teklifi ile Genel Kurulca tespit edilir.

Meclis Araştırma Komisyonu bakanlıklarla genel ve kalma bütçeli dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden, Türkiye Radyo - Televizyon Kurumundan, kamu iktisadi teşebbüslerinden, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanarak kurulmuş banka ve kuruluşlardan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve kamu yararına çalışan derneklerden bilgi istemek ve burarlarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir.

Devlet sırları ile ticari sırlar, Meclis araştırması kapsamının dışında kalır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Güven istemi

Hükümet Programının okunması :

MADDE 104 — Bakanlar Kurulu programının okunacağı gün için, Danışma Kurulunca Genel Kurula bir özel gündem teklif olunur.

Yeni Bakanlar Kurulu kurulduğu sırada Millet Meclisi tatil veya araverme halinde ise, Başkanın çağrısı ile olağanüstü toplanır.

Hükümet programının görüşülmesi; göreve başlarken güven oyu :

MADDE 105 — Bakanlar Kurulu programının Genel Kurulda okunmasından itibaren iki tam gün geçtikten sonra, program üzerinde görüşme açılır. Bu görüşme sırasında genel hükümler uygulanır.

Görüşmeye ayrılan gün için Danışma Kurulunca Genel Kurula bir özel gündem teklif olunur.

Bu görüşme için söz almak, yeni Bakanlar Kurulu listesine dair Cumhurbaşkanlığı yazısının Genel Kurulda okunmasından sonra mümkündür.

Görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra güven oylamasına başvurulur. Güven oylaması açık oyla genel hükümlere göre yapılır. Güven oyu verenlerin sayısı, güvensizlik oyu verenlerden fazlaysa Bakanlar Kurulu güven almış olur.

Güven isteminin görüşme usulü :

MADDE 106 — Başbakan gerekli görürse, Millet Meclisinden güven isteminde bulunabilir. Bu istem derhal, Başkanlıkça, Genel Kurula sunuşlar arasında bildirilir.

Bu istem üzerine Danışma Kurulu derhal, güven isteminin görüşüleceği günü ve özel gündemi Genel Kurula teklif eder. Güven istemi üzerinde görüşme, her halde, güven isteminin Genel Kurulda okunmasından sonra bir tam gün geçmeden yapılamaz.

Güven istemi üzerindeki görüşmelerde genel hükümler uygulanır. Görüşme bittikten sonra, Danışma Kurulu derhal, güven oylaması gününü ve özel gündemi Genel Kurula teklif eder. Güven oylaması, her halde, görüşmenin bitmesinden bir tam gün geçmeden yapılamaz.

Oylama açık oyla olur.

Başkanlık, ıktıyüzirmialtı milletvekili güvensizlik oyu kullandığı takdirde, Bakanlar Kuruluna güvensizlik oyu verildiğini aksi halde Bakanlar Kurulunun güven oyu aldığını bildirir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Gensoru

Gensoruda usul :

MADDE 107 — Gensoru önergesi bir siyasi parti grubu adına veya en az on milletvekilinin imzasıyla verilebilir.

Gensoru önergesi beşyüz kelimeden fazla ise, imza sahipleri beşyüz kelimeli geçmeyecek bir özetini bu önergeye eklemek zorundadırlar.

Başkanlık bu özetleri bastırır. Gerekli görürse önergeleri de bastırıp dağıtabilir.

Gensoru görüşmeleri Anayasasının 89. maddesi hükümlerine göre yapılır.

YEDİNCİ KISIM

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması ve milletvekilliğinin düşmesi
Yasama dokunulmazlığının kaldırılması istemi ve görüşüleceği komisyon :

MADDE 108 — Bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki istemler Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edilir.

Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyonun Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibi, Anayasa Komisyonunun Başkanı, Başkanvekili, Sözcüsü ve Kâtibidir.

Hazırlık Komisyonu ve görüşmeleri :

MADDE 109 — Karma komisyon başkanı, dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere adçekme suretiyle beş üyeli bir hazırlık komisyonu teşkil eder.

Hazırlık komisyonu kendine gizli oyla bir başkan ve sözcülük görevini de yapacak bir kâtip seçer.

Bu komisyon bütün kâğıtları inceleyip gerekirse o milletvekilini dinler; tanık dinleyemez.

Hazırlık komisyonu raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir.

Bu rapor Karma Komisyonda bir ayda sonuçlandırılır.

Karma Komisyon raporu :

MADDE 110 — Karma Komisyon, hazırlık komisyonunun raporunu ve eklerini görüşür.

Karma Komisyon dokunulmazlığın kaldırılmasına veya kovuşturmanın milletvekilliği veya bakanlık sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar verir.

Karma komisyon raporu, kovuşturmanın ertelenmesi şeklinde ise Genel Kurulda okunur. On gün zarfında bu rapora yazılı olarak itiraz edilmezse kesinleşir.

Rapor, dokunulmazlığın kaldırılması şeklinde ise veya 3. fıkra gereğince itiraz edilmişse Genel Kurulda görüşülür.

Kovuşturma ertelenmiş ve bu karar Genel Kurulca kaldırılmamış ise, dönem yenilenmiş olsa bile milletvekilliği sıfatı devam ettiği sürece ilgili hakkında kovuşturma yapılamaz.

Savunma hakkı :

MADDE 111 — Dokunulmazlığının kaldırılması istenen milletvekili isterse hazırlık komisyonda, Karma komisyonda ve Genel Kurulda kendini savunur veya bir üyeye savundurur.

Savunma için çağrıda bulunulan milletvekili davete uymazsa evrak üzerinde karar verilir.

Son söz herhalde savunmanındır.

Dokunulmazlığının kaldırılmasını üyenin bizzat istemesi yeterli değildir.

Mahkûmiyet ve çekilme :

MADDE 112 — Bir milletvekili Anayasasının 68. maddesinde yazılı suçlardan biri ile cezalandırılmış olursa, hükmün kesinleşmesi tarihinde milletvekilliği sıfatı düşer.

Bir üye, milletvekilliğinden çekildiğini Başkanlığa yazılı olarak bildirdiği takdirde, çekilme yazısının Genel Kurula sunulması ile milletvekilliği sona erer.

Milletvekilliği ile bağdaşmayan görev kabul etme :

MADDE 113 — Anayasanın 78. maddesinde ve kanunlarda milletvekilliği ile bağdaşmayacağı belirtilen herhangi bir hizmeti veya görevi kabul ettiği bildirilen üyelerin durumu Başkanlık Divanıca incelenir. Sonuç, Başkanlık Divanı kararı olarak Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu Karma Komisyona gönderilir.

Karma komisyon, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasındaki usullere göre durumu inceleyerek bir rapor hazırlar.

Bu raporu görüşen Genel Kurul, milletvekilliği ile bağdaşmayacak bir durum olduğuna açık oyla karar verirse, üyelik sıfatı düşer.

Açık oylama, Karma komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi dört saat geçmeden yapılamaz.

Milletvekillerinin devamsızlığı :

MADDE 114 — Bir milletvekili Meclis çalışmalarına izinsiz veya özürsüz ve aralıksız olarak bir ay süre ile katılmazsa, devamsızlığı Başkanlık Divanıca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu Karma komisyona gönderilir.

Karma komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar.

Bu raporu görüşen Genel Kurul, devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi gerektiğine açık oyla karar verirse, üyelik sıfatı düşer.

Açık oylama, Karma komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçmeden yapılamaz.

SEKİZİNCİ KISIM

Oylamalar ve seçimler

BİRİNCİ BÖLÜM

Oylamalar

Oylama şekilleri :

MADDE 115 — Oylama üç şekilde yapılır :

1. İşaretle oylama;
2. Açık oylama;
3. Gizli oylama.

İşaretle oylama üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.

Açık oylama, üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması veya elektronik oylama mekanizmasının geliştirilmesi yahut ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan milletvekilinin ayağa kalkarak «kabul», «çekinir» veya «ret» kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun Divan Üyelerince kaydedilmesi suretiyle olur.

Oy pusulalarının toplanması kürsüde bulunan bir kutuya oy pusulalarının atılması suretiyle olabileceği gibi kutuların özel görevliler tarafından sıralar arasında dolaştırılması suretiyle de yapılabilir. Açık oylama şekillerinden birine başvurulması, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

Gizli oylama, üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması suretiyle yapılır.

Beyaz yuvarlak olumlu, yeşil yuvarlak çekinir ve kırmızı yuvarlak olumsuz oy anlamına gelir.

İşaretle oylamanın yapılacağı haller :

MADDE 116 — Anayasada, kanunlarda ve içtüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda kaide olarak işaret oyuna başvurulur.

İçtüzükte işaret oyuyla halledileceği belirtilen hususlarda, oylamaların işaretle yapılması zorunludur.

İşaretle oylamada usul :

MADDE 117 — İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister.

Başkanlık Divanı Üyeleri, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra Başkana bildirirler.

Oylama sonucu, Başkan tarafından Genel Kurula «kabul edilmiştir» veya «kabul edilmemiştir» demek suretiyle ilân olunur.

İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile Divan Üyeleri beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.

Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili sonucun açıkça anlaşamadığı gerekçesiyle oylamanın tekrarlanmasını isterlerse, oylama salonda ikiye bölünmek suretiyle yeniden yapılır.

Açık oylamanın zorunlu olduğu haller :

MADDE 118 — Genel ve katma bütçe kanun tasarıları, bu kanunlara ilişkin ek tasarılarla değişiklik tasarıları, genel ve katma bütçeli daireler için ek ödenek veya olağanüstü ödenek verilmesi hakkındaki kanun tasarıları, bu kanunlara ilişkin değişiklik tasarıları, bu kanunlarda bölümler arasında aktarma yapılmasına dair kanun tasarıları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin değiştirilmesi hakkında verilen Kanun teklifleri, geçici olarak harcama yapılmasına ve gelir toplanmasına yetki veren kanun geçici olarak harcama yapılmasına ve gelir toplanmasına yetki veren kanun tasarılarının tümü; vergi, resim ve harçlar konmasına, kaldırılmasına, ek-sitilmesine veya artırılmasına dair kanun tasarısı ve tekliflerinin tümü; kesinhesap kanunu tasarıları, genel ve katma bütçeli dairelere bağlı döner sermayeler hesaplarının onaylanmasına dair kanun tasarılarının tümü; milletlerarası anlaşmaların onaylanması; bu anlaşmalara katılma veya bu anlaşmaların belli hükümlerinin yürürlüğe konması hakkındaki katılma bildirilerinin yapılmasının uygun bulunması hakkındaki kanun tasarılarının tümü; uzun vadeli kalkınma planı tasarısının tümü, Anayasanın değiştirilmesine dair kanun tekliflerinin her bir maddesiyle tümü ve bu içtüzüğün emredici hükümleriyle belirtilen diğer hususların oylanması açık oylama ile yapılır.

Açık oylama istemi :

MADDE 119 — Anayasa, kanunlar ve içtüzük gereğince işaret oyuna yahut gizli oya başvurulması zorunlu olmayan hallerde açık oylama yapılması en az onbeş milletvekilinin yazılı istemine bağlıdır.

Bu husustaki önergelerin, oylamaya geçilmeden önce Başkanlığa verilmiş olması gereklidir. Başkan, oylamaya geçmeden önce, açık oy istemi olduğunu bildirir ve önerge sahiplerinden en az onbeşinin Genel Kurul salonunda bulunup bulunmadığını tespit eder.

Oylamaya ilk olarak açık oy isteminde bulunan üyelere başlanır. Önerge sahiplerinden en az onbeşi Genel Kurul salonunda bulunmaz veya noksan imza herhangi bir milletvekili tarafından kabul edilmez veya oylamaya katılmazlarsa, açık oylama istemi düşer.

Açık oylama önergesinde imzası bulunanlardan en az onbeş milletvekilinden herhangi birinin oyunu kutuya atmadığı tasnif sonunda anlaşılırsa, yapılan oylama, işaret oyuna niteliğinde işlem görür.

Açık oylama sırasında basılı oy pusulası bulunmayan milletvekili bir beyaz kâğıt üzerine adını ve seçim çevresini yazıp imzalamak suretiyle oyunu kullanabilir.

Açık oylamanın sonuçlanması :

MADDE 120 — Açık oylamada oylama işleminin sona erdiği Başkanlıkça bildirildikten sonra, hiçbir milletvekili oyunu kullanamaz.

Oyların sayımı ve dökümü Divan Üyelerince yapılır ve tutanakla tespit edilen sonuç aynı oturumda Başkan tarafından ilân olunur.

Birden fazla açık oylamanın bir arada yapılması :

MADDE 121 — Birden fazla husus hakkında açık oylama yapılması gerekiyorsa, açık oylama işlemleri, oy pusulalarının değişik kutulara aynı zamanda atılması suretiyle de yapılabilir.

Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir. Ancak, muhtevası itibarıyla gelişki doğurması muhtemel maddeler ayrı ayrı oylanır.

Karar yeter sayısı :

MADDE 122 — Oya konulan bütün hususlar, Anayasada, kanunlarda veya içtüzükte ayrıca hüküm yoksa, toplantıya katılan milletvekillerinin salt çoğunluğuyla kararlaştırılır. Salt çoğunluk belli bir sayının yarısından az olmayan çoğunluktur.

İşaretle oylamada olumlu oylar, olumsuz oylardan fazlaysa, oya karar husus kabul edilmiş; aksi halde, reddedilmiş olur. Genel Kurulda bulunup da oya katılmayanlar yeter sayıya dahil edilirler.

Gizli oylama :

MADDE 123 — Anayasa veya kanun gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya içtüzüğün işaret oyuyile halinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda yahut açık oylamanın içtüzük uyarınca istem üzerine yapıldığı hallerde, gizli oylama yapılmaz.

Yukarıdaki fıkrada yazılı haller dışında gizli oylama yapılabilmesi için onbeş milletvekilinin bir önerge ile, gizli oylama yapılmasını istemesi ve bu istemin Genel Kurulca kabulü lazımdır. Karar görüşmesiz işaret oyuyile alınır.

Gizli oylama usulü :

MADDE 124 — Milletvekillerine, beyaz, yeşil ve kırmızı renkte üç yuvarlak birden verilir. Bunlardan oy olarak kullanılacak yuvarlak, bunun için gösterilen kutuya atılır. Diğer iki yuvarlak ayrıca belirtilen yere bırakılır.

Oylamanın manasının belirtilmesi :

MADDE 125 — Gereken hallerde Başkan oylamadan önce verilecek oyların ne anlama geldiğini kısaca belirtebilir.

Her oylamadan önce milletvekilleri zil çalınmak suretiyle çağırılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçimler

Seçimlerde usul :

MADDE 126 — Genel Kurul ve komisyonlarda seçimler, kanun ve içtüzükle belirtilmiş başka bir usul yoksa, alfabe sırasıyla adları okunan milletvekillerinin oylarını kürsüdeki kutuya atmaları suretiyle yapılır.

Sayın ve döküm işi ad çekmek suretiyle tespit edilecek beş üyeli bir tasnif komisyonu tarafından yerine getirilir. Bu komisyonun oylama sonuçlarına ait raporu, aynı oturumda Başkan tarafından Genel Kurula açıklanır.

Seçimlerde milletvekilleri zil çalma suretiyle çağırılır.

DOKUZUNCU KISIM

Devam ve izin

Devamsızlık ve izin :

MADDE 127 — Genel Kurulda veya komisyonlarda yapılan yoklama veya açık oylamalarda özürsüz ve izinsiz olarak bulunmayan milletvekilli o birleşimde yok sayılır.

Başkan yazıyla başvuran bir milletvekiline on gündü aşmamak üzere izin verebilir.

Daha uzun süreli izinler için, Başkanlık Divanının sunuşlar arasında yer alacak teklifi üzerine, Genel Kurul, görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle karar verir.

Devamsızlık cetveli :

MADDE 128 — Başkanlık Divanı milletvekillerinin Genel Kurul veya komisyon çalışmalarına katılmadığı günleri gösterir bir cetvel düzenleyerek bu cetvelin ilgili üyelere ait kısımlarını özel surette kendilerine gönderir.

Cetvele itirazı olan milletvekili aldığından başlayarak yedi gün içinde yazı ile itiraz edebilir.

Başkanlık Divanı itirazı inceler; gerekiyorsa ilgili üyeden bilgi ve belge ister, bundan sonra varacağı sonuca göre devamsızlık cetveli yayımlar.

Devamsızlık cetveli bir yasama yılı içinde en az üç defa yayımlanır.

Devamsızlığın müeyyidesi :

MADDE 129 — Bir yasama yılı içinde izinsiz ve özürsüz olarak toplam kırkbeş birleşimden fazla yok sayılan milletvekilinin yolluklarının üç aylığı kesilir.

İki ay için izin alanların ödenek ve yollukları :

MADDE 130 — Bir yasama yılı içinde aralıksız olarak iki ay veya daha fazla izin almış olan milletvekillerine ödenek ve yolluklarının verilebilmesi, Genel Kurulun kararına bağlıdır. Genel Kurul, bu konudaki

kararını, Başkanlık Divanının sunuşlar arasında yer alacak teklifi üzerine görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle verir.

ONUNCU KISIM

Tutanaklar

Tutanak neveleri, tutulması ve tutanakta düzeltme :

MADDE 131 — Genel Kurulda, tam ve özet olmak üzere, iki türlü tutanak tutulur.

Tam tutanak, ses alma makinasının yardımıyla stenolar ve içtüzüğün gerektirdiği hallerde Divan Üyeleri tarafından tutulur.

Bunlar, tutanak dergisinde yayımlanır.

Tam tutanağın bastırılıp dağıtılmasından başlayarak onbeş gün içinde ilgililer, gereken düzeltmelerin yapılması için Başkanlığa yazıyla başvurabilirler.

Bu başvurma üzerine, Başkanlık Divanı, gereken incelemeyi yapar. Başkanlık Divanı düzeltme istemini haklı görürse, bir düzeltme yayımlanır ve ait olduğu tutanak dergisine eklenir.

Bir yasama yılının son birleşiminin tutanak özeti Divan Üyeleri tarafından hemen orada yazılarak o birleşimin sonunda okunur.

Bu halde düzeltmeler okunma sonunda yapılır.

Son birleşim tutanağında milletvekilleri tarafından yapılacak düzeltmeler ilk çıkacak Resmi Gazete'de yayımlanır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Disiplin cezaları

Disiplin cezalarının neveleri :

MADDE 132 — Milletvekillerine verilebilecek disiplin cezaları şunlardır :

1. Uyarma;
2. Kinama;
3. Meclisten geçici olarak çıkarma.

Uyarma :

MADDE 133 — Uyarma cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Söz kesmek;
2. Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak;
3. Şahsiyatla uğraşmak.

Uyarma cezasının verilmesi :

MADDE 134 — Uyarma cezası verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi, Başkana aittir.

Uyarma cezası alan milletvekili kendisini savunmak için söz isterse, bu üyeye oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Başkan, gerekirse, daha önce söz verebilir.

Başkan, milletvekilinin açıklamasını yeterli görmezse, uyarma cezasını kaldırmaz; yeterli görürse, uyarma cezasını kaldırdığına bildirir.

Bir milletvekili aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alırsa, durum, tutanak özetinde belirtilir.

Söz söylemekten yasaklama :

MADDE 135 — Aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alan milletvekilinin o birleşimin sonuna kadar söz söylemesi Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurulca görüşmesiz ve işaret oyu ile yasaklanabilir.

Kınama :

MADDE 136 — Kınama cezasını gerektiren haller şunlardır :

1. Aynı birleşimde iki kere uyarma cezası aldığı halde bunu gerektiren hareketten vazgeçmemek;
2. Bir ay içinde üç kere uyarma cezasına uğramış olmak;
3. Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek ve hareketler yapmak;
4. Saldırıda bulunmak;
5. Mecliste gürültü ve kavgaya sebeb olmak veya Meclisin görevini yerine getirmesini önlemek için toplu bir harekete girişilmesine önayak olmak.

Meclisten geçici çıkarma :

MADDE 137 — Meclisten geçici olarak çıkarma cezası aşağıdaki hallerde verilir :

1. Aynı birleşim sırasında üç kere kınama cezasına uğramak;
2. Bir ay içinde beş kere kınama cezası almak;
3. Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanına, Cumhuriyet Senatosuna, Millet Meclisine, Cumhuriyet Senatosu Başkanına, Millet Meclisi Baş-

kanına, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline hakarete bulunmak, sövmek veya onları tehdit etmek yahut Türkiye Cumhuriyetine veya onun Anayasa düzenine sövmek;

4. Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya veya Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik veya tahrik etmek;

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içine silâhlı olarak girmek;

6. Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak.

Meclisten geçici çıkarma cezasının sonuçları :

MADDE 138 — Meclisten geçici olarak çıkarma cezası, en çok üç birleşim için verilir.

Bu ceza, verilir verilmez derhal yerine getirilir. Bu cezaya uğrayan milletvekili cezasının yerine getirilmesine karşı gelirse, Başkan, oturumu derhal kapatarak o milletvekilinin salondan çıkartılmasını idareci Üyelerden ister.

Bu cezaya çarptırılan milletvekili, Millet Meclisinin Genel Kurul, komisyon, Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulu çalışmalarına cezası süresince katılamaz.

Disiplin cezalarında savunma ve özür dileme :

MADDE 139 — Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca görüşmesiz, işaret oyu ile kararlaştırılır.

Böyle bir cezaya uğratılması teklif edilen milletvekilinin savunmasını yapmak yahut bunu bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır.

Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları, tutanak özetine geçirilir.

Geçici olarak Meclisten çıkarma cezasına uğrayan bir milletvekili izin alıp kürsüden açıkça af dilerse Meclise girmek hakkını kazanır.

Disiplin cezaları Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında da uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Kolluk işleri

Kolluk tedbirleri :

MADDE 140 — Başkan, Millet Meclisine ait bina, bahçe ve arsaların iç ve dış güvenliğiyle ilgili tertip ve tedbirleri almakla yükümlüdür.

Muhafız taburu ile güvenlik kuvveti, ancak Başkanın emri altındadır.

Silâh taşıma yasağı :

MADDE 141 — Millet Meclisi bina, bahçe, arsa ve eklerine silâhla girmek yasaktır. Muhafız taburu ile emniyet kuvvetlerindeki görevlilerle Başkanın istemi üzerine çağırılan silâhlı kuvvetler ve güvenlik kuvvetleri mensupları hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Bu hükme aykırı hareket edenler Başkanlıkça derhal dışarı çıkartılır.

Çalışma salonlarına girme yasağı ve ziyaretçiler :

MADDE 142 — Genel Kurul salonu ile komisyon odalarına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden, Meclis memur ve hizmetlilerinden, Hükümetin iş için gönderdiği memurlardan ve çağırılan uzmanlardan başka kimselerin girmesi yasaktır.

Girenler Başkanlıkça dışarı çıkartılır.

Ziyaretçilerin ziyaret usulleri bir yönetmelik ile düzenlenir.

T. B. M. M. eski üyeleri :

MADDE 143 — Seçimle milletvekilliği sona eren Millet Meclisi eski üyeleri, yasama, ödenek ve yolluk, Genel Kurul ve parti grup toplantılarına girme hakları dışında kalan ve Millet Meclisi üyelerine tanınan bütün haklardan yararlanırlar.

Basın :

MADDE 144 — Millet Meclisi Genel Kurul ve Komisyonlarındaki çalışmalarını takibedecek basın ve yayın mensuplarına, Başkanlıkça özel bir giriş kartı verilir. Bu kartı taşımayan basın ve yayın mensupları, Millet Meclisinde basına ayrılan yerlere giremezler. Bu özel kartlarla ilgili esaslar, Başkanlık Divanıncı, Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanıyla anlaşmak suretiyle kararlaştırılır.

Türk ve yabancı basın ve yayın mensuplarına özel dinlenme locaları ve çalışma büroları ayrılması, Meclis binasının diğer kısımlarına girebilmeleri ve basın ve yayın mensuplarına ilişkin sair hususlar, Başkanlık Divanıncı hazırlanacak bir yönetmelik ile düzenlenir.

Dinleyiciler :

MADDE 145 — Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde oturmak zorundadırlar.

Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış yahut herhangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar.

Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkartılırlar.

T. B. M. M. içinde suç işlenmesi :

MADDE 146 — Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içinde milletvekillilerinden ve Bakanlar Kurulu üyelerinden başka bir kimse bir suç işler ve bu suç savcılığın kendiliğinden kovuşturma açamayacağı fiillerden olursa, görevliler sanığı dışarı çıkartır.

Eğer suç, savcılığın kendiliğinden kovuşturma açabileceği fiillerden ise, sanık hemen savcılığa teslim edilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin suç işlemeleri halinde Anayasanın 79. maddesindeki hükümlere göre işlem yapılır.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Millet Meclisinin içişletmeleri

BİRİNCİ BÖLÜM

İdari işler

İçişletmelere dair mevzuat :

MADDE 147 — Millet Meclisinin içişletmeleri, Kanunlara ve bu İktüzüğe uygun olarak yürütülür.

Anayasa'ya, kanuna ve İktüzüğe uygun olmak şartıyla Başkanlık Divanı, sırf Millet Meclisinin içişletmelerine ait olmak üzere düzenleyici kararlar alabilir. Cumhuriyet Senatosu ile ortak hizmetler için bu kararlar üzerinde Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı ile anlaşmak gereklidir.

Millet Meclisinin heyetle temsili :

MADDE 148 — Millet Meclisinin temsil edilmesi gereken yurt içindeki törenlerde, Başkan veya Başkanlık Divanı Üyeleri Millet Meclisi adına hazır bulunur.

Böyle bir törene Millet Meclisi adına bir heyet gönderilmesi gerektiği takdirde, bu heyet üyelerinin sayısı, Başkan tarafından tespit edilir. Bu heyetle her siyasi parti grubundan en az bir milletvekili bulunur. Bu heyete, Başkan veya göstereceği Başkanvekillilerinden birisi başkanlık eder.

T. B. M. M. kütüphâından faydalanma :

MADDE 149 — Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphâından faydalanma şartları, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphâlık Karma Komisyonunca hazırlanıp, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanlarınca onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Milletvekilliği ile ilgili belgeler ve işaretler

Hal tercümesi varakası :

MADDE 150 — Milletvekilleri Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlığa birer hal tercümesi varakası verirler.

Bu varakada milletvekilinin :

1. Soyadı ve adı;
2. Baba adı;
3. Doğduğu tarih ve yer;
4. İkametgâhı;
5. Tahsil derecesi; bildiği yabancı diller; varsa ihtisası, ilmi rütbeleri, madalya ve nişanları ile eserleri;
6. Mesleği;
7. Evli olup olmadığı; eşinin adı; varsa çocuklarının sayısı ve adları;

ile gerekli diğer hususlar yazılır.

Sonradan olacak değişiklikler, milletvekili tarafından yazıyla Başkanlığa bildirilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmayan bakanlar da, bu madde hükümlerine tabidirler.

Milletvekilleri ayrıca, kanunlar gereğince doldurmaları gereken diğer belgeleri ve mal bildirimini Başkanlığa verirler.

Tanıtıcı belgeler :

MADDE 151 — Milletvekillerine, bir kimlik cüzdanı, rozet, hamail ve bindikleri vasıtayı tanıtıcı plâka veya işaret verilir.

Milletvekilliğiyle ilgili belge ve işaretlerin nitelikleriyle nerelerde kullanılacağı, Başkanlık Divanınca yapılacak bir yönetmelikte tespit olunur.

Eski milletvekillerine de rozet ve şekli Başkanlık Divanınca tespit edilecek ayrı bir kimlik cüzdanı verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali işler

Millet Meclisi Bütçesinin hazırlanması :

MADDE 152 — Millet Meclisi Bütçe tasarısı İdareci Üyeler tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe tasarısı Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin sadece Millet Meclisi hizmetlerine dair maddelerinden yapılacak harcamalarla ilgili verile emirleri, Millet Meclisi Başkanı tarafından imzalanır.

Hangi verile emirlerinin kendi yerine İdareci Üyeler tarafından imzalanacağını, Başkan takdir eder.

Bina, bahçe ve arsaların yapım, imar ve onarımı hakkındaki kararlar, Başkanlık Divanınca alınır.

Harcamaların denetimi :

MADDE 153 — Hesapları İnceleme Komisyonu, Genel Kurulca kabul edilen Millet Meclisi Bütçesiyle Meclise bağlı bütçelerin tatbikatına nezaret eder.

Saymanlığın denetlenmesi yılda altı defadan az olamaz.

Komisyon, söz konusu incelemelerinin sonucunu bir raporla Genel Kurula sunar.

Harcamaların vize edilmesi :

MADDE 154 — Verile emirleri, Hesapları İnceleme Komisyonu Denetçi Üyesi tarafından harcamanın yapılmasından önce vize edilir. Denetçinin özürülü olması halinde, bu görevi, komisyonun sözcüsü yapar.

Hesapları İnceleme Komisyonu Denetçi Üyesi veya onun izinli veya özürülü olması halinde Sözcüsü, tatil ve araverme sırasında Ankara'da bulunur.

Eşya ve demirbaşların denetlenmesi :

MADDE 155 — Millet Meclisi eşya ve demirbaş defterleri, Millet Meclisi İdareci Üyeleri tarafından tutulur ve Hesapları İnceleme Komisyonuna sunulur.

Komisyon, mevcut eşya ve demirbaşları, kurul halinde denetler ve bahis konusu defterleri inceliyerek, raporunu, Genel Kurula sunar.

Kesinhesap :

MADDE 156 — Hesapları İnceleme Komisyonu, her mali yıl sonunda, Millet Meclisine ait geçen yıl bütçesinin kesinhesabını bir raporla birlikte Genel Kurula sunar.

Genel Kurul bu rapora bilgi edinmekle yetinir.

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli hükümler

İçtüzüğün değiştirilmesi :

MADDE 157 — İçtüzükte değişiklik yapılmasını öngören teklifler, Millet vekillerince yapılabilir. Bunlar hakkında, Kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır.

Bu teklifler, Anayasa Komisyonunda incelendikten sonra, bu komisyonun raporu esas olmak üzere, Genel Kurulda görüşülür ve sonuçlandırılır.

Anayasa Komisyonu, İçtüzükte gördüğü boşluk ve aksaklıkları ve bunların doldurulması ve düzeltilmesi için uygun gördüğü tedbirleri, bir rapor halinde Meclis Başkanlığına sunar. Bu rapordaki görüşler Başkanlık Divanınca da benimsenirse, Meclis Başkanı İçtüzükte gerekli değişiklik tekliflerinin yapılması için Genel Kurulu uyarır.

İçtüzük değişiklikleri, Millet Meclisi kararı olarak Resmi Gazete'de yayımlanmakla yürürlüğe girer; kararda, ileriye ait başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Millet Meclisi kararlarının yayımlanması ve yürürlüğe girmesi :

MADDE 158 — Bu İçtüzükte bahis konusu Başkanlık Divanı tarafından hazırlanan yönetmelikler ve düzenleyici kararlar Resmi Gazete'de yayımlanmakla yürürlüğe girer; kararda ileriye ait başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Meclis kararları ile Meclisin yaptığı seçimlerin sonuçlarından ve Başkanlık Divanı kararlarından hangilerinin Resmi Gazete'de yayımlanacağı Başkanlık Divanının hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

Sürelerin tatil sırasında işlememesi :

MADDE 159 — Bu İçtüzükte gösterilen süreler, aksi Anayasa, kanun veya İçtüzükte belirtilmedikçe, tatil sırasında işlemez.

ONBEŞİNCİ KISIM

Son hükümler

Dahili Nizamnamenin yürürlükten kalkması :

MADDE 160 — Anayasa'nın 3. geçici maddesi gereğince Millet Meclisinde uygulanan 1 Kasım 1956 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesi işbu Tüzüğün yürürlüğe girmesi tarihinde yürürlükten kalkar.

Yürürlük tarihi :

MADDE 161 — Bu İçtüzük, 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 162 — Bu İçtüzük, Millet Meclisi tarafından yürütülür.

KARARNAMELER

Karar Sayısı : 7/6234

Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından sigortalılara verilmekte olan 60.000 (altmışbin) TL.lık konut kredi tavanının, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planının 1865 sayılı tedbirinin (4) üncü fıkrasında bu konuda Maliye ve İmar ve İskân Bakanlıklarınca hazırlanması öngörülen yönetmeliğin yürürlüğe konulmasına kadar, 75.000 (yetmişbeşbin) TL. sına çıkarılması; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşüne dayanan Çalışma Bakanlığının 31/3/1973 tarihli ve 9/2/63/4277 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 5/4/1973 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI
F. KORUTÜRK

Başbakan
F. MELEN

Devlet Bakanı
D. KİTAPLI

Devlet Bakanı
İ. ARAR

Devlet Bakanı
Z. BAYKARA

Devlet Bakanı
Prof. İ. ÖZTRAK

İçişleri Bakanı
F. KUBAT

Millî Eğitim Bakanı
Prof. S. ÖZBEK

Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
Dr. K. DEMİR

Ulaştırma Bakanı
R. DANIŞMAN

En. ve Tab. Kay. Bakanı
N. KODAMANOĞLU

Köy İşleri Bakanı
Prof. N. SÖNMEZ

Adalet Bakanı
F. ALPASLAN

Dışişleri Bakanı
Ü. H. BAYÜLKEN

Bayındırlık Bakanı
M. ÖZTEKİN

Güm. ve Tekel Bakanı
H. ÖZALP

Çalışma Bakanı
A. R. UZUNER

Turizm ve Tan. Bakanı
E. Y. AKÇAL

Orman Bakanı
Prof. S. İNAL

Millî Savunma Bakanı
M. İZMEN

Maliye Bakanı
Z. MÜEZZİNOĞLU

Ticaret Bakanı
N. TALU

Tarım Bakanı
İ. KARAÖZ

Sanayi ve Tek. Bakanı
M. EREZ

İmar ve İskân Bakanı
T. TOKER

Genç. ve Spor Bakanı
A. KARAKÜÇÜK